

Hoofdstuk 3

Vlaams clusterbeleid⁴¹

Het Vlaams clusterbeleid wil onbenut economisch potentieel ontsluiten en de competitiviteit van Vlaamse ondernemingen verhogen via een actieve en duurzame samenwerking tussen actoren. Het programma valt onder de verantwoordelijkheid van VLAIO.

Dit clusterbeleid richt zich naar **samenwerkingsverbanden** van Vlaamse ondernemingen met groeiambities, innovatiebewust, met internationale blik en openstaand voor samenwerking met andere ondernemingen en kenniscentra, zowel voor de realisatie van hun individuele bedrijfsdoelstellingen als voor het bijdragen aan een competitiviteitsverhoging bij een grote groep van Vlaamse ondernemingen. Het clusterbeleid is complementair aan het reguliere steuninstrumentarium voor **individuele ondernemingen**.

Er zijn twee types van clusters: **de speerpuntclusters en de innovatieve bedrijfsnetwerken**. Het verschil wordt uitgelegd in Tabel 15.

Tabel 15 Overzicht van de voorwaarden voor speerpuntclusters en innovatieve bedrijfsnetwerken

A) Speerpuntclusters	B) Innovatieve bedrijfsnetwerken
<u>Voorwaarden voor zowel speerpuntclusters als innovatieve bedrijfsnetwerken:</u> <ul style="list-style-type: none">• Actieve betrokkenheid en directe sturing door bedrijven<ul style="list-style-type: none">• Samenwerking tussen bedrijven als rode draad• Gedragen visie: actieplan/competitiviteitsverhoging op maat van leden<ul style="list-style-type: none">• Clusterorganisatie als facilitator• Gericht op wegwerken gemeenschappelijke (kennis)drempels<ul style="list-style-type: none">• Activiteiten langsheen het innovatiespectrum• Internationale oriëntatie	
<u>Voorwaarden specifiek voor speerpuntclusters</u>	<u>Voorwaarden specifiek voor innovatieve bedrijfsnetwerken</u>
Aansluiting bij strategische domeinen / 5-tal	Bottom up / 15-tal
Ambitieuw, grootschalig, LT visie	Beperkte ambitie / KT actieplan
Triple helix constellatie vereist	Alle relevante actoren, focus op bedrijven
Overeenkomst uitvoering comp progr. + clusterpact	Overeenkomst uitvoering actieplan
Max 10j, 50% private bijdr., max 500 k€/j steun	Max 3j, 50% private bijdr., max 150 k€/j steun

Inmiddels werden in totaal 6 speerpuntclusters erkend en 20 innovatieve bedrijfsnetwerken.

Samen bereikten de speerpuntclusters in 2019 ruim 1.500 ondernemingen en de innovatieve bedrijfsnetwerken nog eens circa 1.500 ondernemingen. Het gaat hierbij om een goede mix van grote, middelgrote en kleine Vlaamse ondernemingen.

⁴¹ Met dank aan Annie Renders en Jeroen Fiers van VLAIO voor het aanleveren van de gegevens. Meer details over de Speerpuntclusters vindt de lezer in de Speurgids 2019.

1. Speerpuntclusters

Het zwaartepunt van het Vlaams clusterbeleid ligt bij een beperkt aantal grootschalige en ambitieuze speerpuntclusters. Voor deze speerpuntclusters geldt dat ze voor een voor Vlaanderen strategisch domein, in een samenwerkingsverband tussen ondernemingen, kennisinstellingen en overheid (triple-helix) een ambitieuze LT-strategie en competitiviteitsprogramma ontwikkelen en uitvoeren.

Er werden voor de speerpuntclusters drie rollen gedefinieerd.

- De **eerste rol** bestaat erin dat een speerpuntcluster (en de clusterorganisatie die optreedt als facilitator) in het Vlaams innovatiesysteem als *centrale actor* of spil fungeert voor het strategisch domein en door alle betrokkenen in die hoedanigheid erkend wordt.
- Een **tweede rol** van speerpuntclusters bestaat in het opzetten en genereren van *samenwerkingsinitiatieven* tussen en/of voor de clusterleden langsheen het gehele innovatiespectrum, en passend in het behalen van de doelstellingen van het competitiviteitsprogramma.
- Een **derde rol** voor speerpuntclusters bestaat erin dat ze van alle betrokken actoren het *mandaat* hebben om programma-middelen ter uitvoering van het competitiviteitsprogramma te beheren en eveneens middelen (inclusief mensen) mobiliseert bij de relevante Vlaamse actoren (ondernemingen, kennisinstellingen, onderzoekscentra, ...) voor het realiseren van de LT-strategie.

De steun aan de clusterorganisatie voor speerpuntclusters is maximaal 500.000 euro per jaar. Het steunpercentage bedraagt 50%, waarbij de overige 50% van de middelen rechtstreeks van de bedrijven dient te komen.

1.1. Portfolio aan speerpuntclusters

Momenteel telt Vlaanderen 6 speerpuntclusters. Voor FLUX50 en de Blauwe cluster geldt dat het gaat om nieuwe initiatieven. De overige vier speerpuntclusters kennen een verleden als competentiepool en/of lichte structuur. De speerpuntclusters beschikken voor de basiswerking over een bezetting tussen de vijf en tien medewerkers.

Tabel 16 Portfolio van gesteunde speerpuntclusters

	Domein	Historiek
Catalisti	Duurzame chemie	Gestart als competentiepool
De Blauwe Cluster	Blauwe economie	Nieuw bottom-up initiatief
Flanders' Food	Agri-voeding	Gestart als competentiepool
FLUX 50	Energie	Nieuw bottom-up initiatief
SIM	Materialen	Gestart als competentiepool
VIL	Logistiek	Gestart als initiatief van de Vl. Regering

1.2. Geormerkte middelen voor clusterprojecten

Specifiek voor de speerpuntclusters geldt dat ze voor de uitvoering van hun competitiviteitsprogramma aanvullend kunnen beschikken over uit het Hermesfonds **geormerkte middelen** voor het faciliteren van samenwerkingsprojecten die passen in de clusterroadmap.

In 2019 was in totaal 85,3 miljoen euro aan gereserveerde middelen beschikbaar voor clusterprojecten van speerpuntclusters. In Tabel 17 wordt een overzicht gegeven van de benutting van de geormerkte middelen door de verschillende speerpuntclusters.

Tabel 17 Projectportfolio per speerpuntcluster

	Beslist in 2019	
	# projecten	steun (MEUR)
CATALISTI	5	11,0
De Blauwe Cluster	14	17,2
FLANDERS' FOOD	10	19,1
FLUX50	16	13,7
SIM	6	11,7
VIL	11	6,4
Interclusterprojecten	5	6,2
Totaal	67	85,3

Tabel 18 Verdeling steun over projecttypes (totaal 85,3 miljoen euro)

	O&O	ICON	cSBO	COOCK
Aantal projecten	22	24	6	15
Steunbedrag (miljoen euro)	14,67	52,35	11,72	6,57

Naast de projectgeneratie van clusterprojecten op de geormerkte middelen zijn de speerpuntclusters ook betrokken bij het actief inkoppelen van de clusterleden in andere projectoproepen in Vlaanderen en Europa.

1.3. Historiek benutting geormerkte middelen voor speerpuntclusters

Inmiddels loopt het clusterbeleid sinds 3 jaar. Tabel 19 geeft weer wat de historiek is van de inzet aan geormerkte middelen.

Tabel 19 Evolutie Clusterprojecten van de speerpuntclusters

	2017		2018		2019	
	# projecten	steun (MEUR)	# projecten	steun (MEUR)	# projecten	steun (MEUR)
CATALISTI	11	12,7	7	10,1	5	11,0
De Blauwe Cluster					14	17,2
FLANDERS' FOOD	13	4,9	8	9,1	10	19,1
FLUX50	29	2,7	10	16,9	16	13,7
SIM	17	22,7	3	6,0	6	11,7
VIL	9	2,1	11	3,4	11	6,4
Intercluster	6	2,6	2	0,3	5	6,2
TOTAAL	85	47,7	41	45,8	67	85,3

Bron: VLAIO, ICAROS

2017: Projecten op de geormerkte middelen beslist in 2017: Inclusief de projecten als lichte structuur van Flanders' Food en de projecten in de oproep transitieprioriteiten,

2018: Projecten op de geormerkte middelen beslist in 2018 :

2019: Projecten op de geormerkte middelen beslist in 2019 inclusief projecten binnen transitieprioriteiten en projecten binnen de beleidsagenda's AI en CS, exclusief moonshot-projecten

Intercluster: in 2017 en 2018 ook met Innovatieve Bedrijfsnetwerken, in 2019 met minstens 2 speerpuntclusters

1.4. Speerpuntclusters onder de loupe

In de volgende paragrafen wordt meer in detail ingegaan op de werking en realisaties van de speerpuntclusters in 2019.

1.4.1. Catalisti

De speerpuntcluster Catalisti heeft als missie om de chemie- en kunststofsector in Vlaanderen te verankeren, nog innovatiever te maken, de competitiviteit te versterken en hun internationale bereik te vergroten. De prioritaire thema's bij Catalisti zijn hernieuwbare chemicaliën, valorisatie van nevenstromen, geavanceerde duurzame producten en procesintensificatie.

In 2019 telde Catalisti 117 leden en waren er 138 unieke ondernemingen actief in de cluster. Er werden 5 projecten gesteund op de geormerkte clustermiddelen met een totale subsidieomvang van 11,0 miljoen euro. Het betrof 4 ICONs en 1 cSBO-project. Het cSBO-project werd gelabeld als passend binnen de transitieprioriteit Circulaire Economie. Ook werkte Catalisti mee aan een intercluster ICON-project met Flanders FOOD. Naast deze projecten ondersteund door de clusterprojectwerkingsmiddelen, heeft Catalisti verschillende andere projectdossiers actief ondersteund en begeleid, zowel Europese als Vlaamse projecten. Zo heeft Catalisti bijgedragen aan 6 Europese projecten (Interreg, H2020, Erasmus+ en SPIRE). Als gevolg van de clusterwerking werden in 2019 acht nieuwe waardeketens gerealiseerd en 6 nieuwe octrooiaanvragen ingediend.

In 2019 ging ook een belangrijke inspanning naar de verdere uitwerking van het initiatief Moonshot "Vlaamse industrie koolstofcirculair en CO₂-arm". De regie van dit initiatief werd aan Catalisti toegewezen.

1.4.2. De Blauwe Cluster

De Blauwe Cluster (DBC, www.blauwecluster.be) is opgericht door enkele Vlaamse technologieleiders en ondersteunt Vlaamse bedrijven bij het opzetten van partnerschappen met andere bedrijven, kenniscentra en overheidsinstellingen met het oog op de ontwikkeling en de bevordering van economische activiteiten op zee. Deze cluster faciliteert het innovatieproces doorheen de volledige keten, van ideegeneratie tot en met de (internationale) vermarkting.

DBC is actief in 6 thematische domeinen: kustbescherming en minerale rijkdommen; hernieuwbare energie en zoetwaterproductie; maritieme verbinding; duurzame zeevoeding en mariene biotechnologie; blauw toerisme; oceaانvervuiling en afvaloplossingen. Daarnaast zijn er 2 transversale domeinen: ecosysteemaspecten (toepasselijk op alle thematische domeinen, met het oog op het ontwikkelen van duurzame activiteiten) en smart sea (Industrie 4.0 voor de offshore sector). Deze domeinen worden opgevolgd aan de hand van meerdere taskforces (interactieve workshops met bedrijven) waar dieper ingezoomd wordt op de specifieke onderzoeksuitdagingen, en door de wetenschappelijke adviesraad voor afstemming met de onderzoeksagenda's van de Vlaamse kennisinstellingen.

Om de dienstverlening goed af te stemmen op kmo's werd een kmo-comité opgericht. Dit comité is niet enkel een toetssteen voor de werking, maar dient ook om de kmo's onderling elkaar beter te leren kennen.

Enkele verwezenlijkingen uit 2019:

- DBC telt 162 actieve bedrijfsleden, waarvan 101 kmo's. Dit is te danken aan de inkanteling van Flanders Maritime Cluster eind 2018 en aan het partnerschap met Belgian Offshore Cluster, waarbij de leden van BOC automatisch als toetredend lid deelnemen aan DBC.
- Er werden 14 projecten positief geëvalueerd door VLAIO voor een totale steun van 17,15 miljoen Euro. Deze projecten betreffen een ruim scala van haalbaarheidsstudies, over cooperatieve onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten, ICON's, tot en met cSBO's. Daarnaast heeft DBC de opzet van 8 bijkomende samenwerkingsinitiatieven ondersteund. In totaal namen hieraan 51 unieke bedrijven deel (waarvan 19 kmo's), alsook een 10-tal onderzoeksorganisaties.

- DBC is als partner actief in 4 internationale projecten, en bijkomend ook betrokken als waarnemer in diverse andere projecten.
- Er werden finale afspraken gemaakt voor samenwerking met het IBN Offshore Energie, met het oog op de inkanteling van de werking in DBC in 2020.
- Daarnaast heeft DBC ook heel wat internationale contacten gelegd, zowel met andere clusters, wetenschappelijke instellingen, maar ook met internationale organisaties (EC, OESO, VN) relevant voor de blauwe economie. Dit leidde o.m. tot de organisatie van de "Ocean Day" in het kader van de internationale G-STIC-conferentie te Brussel, rond hoe technologie en innovatie kan bijdragen aan het behalen van de Strategic Development Goals van de Verenigde Naties, en tijdens dewelke DBC twee workshops organiseerde.

1.4.3. Flanders' FOOD

Flanders' FOOD organiseert sinds 1 januari 2018 de speerpuntcluster van en voor de Vlaamse agro-voedingsindustrie. Dit strategisch open innovatieplatform versterkt de innovatieslagkracht van de doelgroep door het verhogen van de wetenschappelijke en technologische kennis, hanteert hiervoor een geïntegreerde aanpak, en draagt op deze manier bij tot de economische en maatschappelijke ontwikkeling van Vlaanderen. In 2019 vertegenwoordigt Flanders' FOOD 289 ledenondernemingen actief in deze sector. Om de doelstellingen van het innovatieplatform te bewerkstelligen kan Flanders' FOOD bogen op 15 jaar ervaring op het vlak van kennisontwikkeling (via projectwerking), -verspreiding (o.a. website, nieuwsbrief, activiteiten), -vertaling (in het bijzonder naar innovatievolgers) en -valorisatie (leidend tot nieuwe producten, procesaanpassingen, investeringen, jobs, ...). Samenwerking tussen verschillende actoren (bedrijven, kennisinstellingen en overheidsdiensten) in het agro-voedingssysteem staat daarbij centraal.

De grootste realisaties van Flanders' FOOD in 2019 situeerden zich op volgende vlakken:

(1) de goedkeuring van 13 projecten op de geoormerkte middelen en de impulsmiddelen AI bij VLAIO, goed voor een totaalbudget van 19,1/24,4 MEUR (excl./incl. interclusterprojecten waarbij Flanders' FOOD als leidende speerpuntcluster aangemerkt was);

(2) de indiening van vijf en goedkeuring van twee Horizon 2020-projecten waar Flanders' Food bij betrokken is;

(3) de goedkeuring van 2 EFRO-projecten, Belgian Fries Pilot en Plant Protein Pilot, waarmee apparatuur bij respectievelijk UGent en de ILVO Food Pilot zal worden gefinancierd voor het onderzoek naar respectievelijk aardappelverwerking (en bij uitbreiding verwerking van vlees en groenten en onderzoek naar innovatieve vetten) en de productie van vleesvervangers ;

(4) de opstart van het eiwittransitieplatform, dat het onderzoek naar vleesvervangers bij bedrijven en onderzoeksinstituten in een hogere versnelling moet brengen.

1.4.4. Flux50

De missie van de Vlaamse energiecluster bestaat er in een slimme energieregio Vlaanderen op te bouwen. De speerpuntcluster energie wil hiervoor inzetten op 5 welgekozen innovator zones of thema's, waarbij de marktopportunities en uitdagingen evenals de specifieke troeven van Vlaanderen voor elk van de innovator zones in overweging genomen worden.

Volgende 5 innovator zones werden gedefinieerd: 1) Energiehavens, waarbij men zal focussen op flexibele thermische vermogenstations en warmtenetwerken, demand side management, bi-directionele vermogenstromen van en naar de kust en energieopslag door power-to-products, 2) Microgrids, groepen van geconnecteerde verbruikers, verdeelde bronnen van hernieuwbare energie en energieopslag, binnen een goed gedefinieerde elektrische perimenter; 3) Multi-energie oplossingen voor districten; 4) Energy cloud platforms, die data ter beschikking te stellen van derde partijen, op een uniforme, transparante, kwalitatieve en juridisch correcte wijze; 5) Intelligente renovatie.

In 2019 telde Flux50 een 160 leden (ca. 80 % KMO). Er werden 22 projectaanvragen ingediend waarbij 61 unieke bedrijven en 5 kennisinstellingen waren betrokken. Hiervan werden er 16 positief beoordeeld door VLAIO onder de clustermiddelen en 1 geherkwalificeerd naar de reguliere middelen. De ingediende projecten waren evenwichtig verdeeld over de verschillende innovatorzones. 44% van de ingediende projecten waren haalbaarheidsstudies, 19% ICON projecten en 37 % ontwikkelingsprojecten (demonstratoren).

Flux50 nam deel aan de Moonshot in 2019.

Buiten de werking op basis van de speerpuntclusterfinanciering is Flux50 ook actief in 2 EFRO-aanvragen, 2 Interreg-projecten en 1 COSME Excellence project.

EFRO: In het kader van de recente oproep infrastructuur voor speerpuntclusters heeft Flux50 twee voorstellen ingediend die beiden werden goedgekeurd. In het MERIC-project wordt geïnvesteerd in een mobiele installatie waarmee installatiebedrijven in aanraking kunnen komen met Extended Reality. Het SMEL I project omvat infrastructuur rond het creëren van een Slim Multi-Energie Lab waardoor een realistische belasting van twee gebouwen en een centrale elektrische laadpaal wordt gesimuleerd.

In het kader van Interreg maakt Flux50 deel uit van het project SOLARISE dat specifiek handelt rond de uptake van zonne-energie in minder evidente situaties zoals historische gebouwen. Verder is Flux50 aanwezig in het consortium REGENERGY waar energiedelen tussen rurale en stedelijke gebieden wordt onderzocht. Voor Flux50 past dit in zijn activiteiten rond lokale energiegemeenschappen.

Tenslotte verenigt het COSME-project SmartEnergy 6 energieclusters over heel Europa waar gewerkt wordt aan een gezamenlijke roadmap alsook aan kennisdeling tussen de verschillende clusters. Ook worden uitwisselingsprogramma's voor kennisinstellingen en KMO's uitgetest (ClusterXchange pilot scheme).

1.4.5. SIM

SIM, de speerpuntcluster in het domein van de materialen, heeft als missie bij te dragen tot de competitieve positie van de materiaalindustrie in Vlaanderen. Deze missie wordt vertaald naar vier strategische doelstellingen: het versterken van de wetenschappelijke basis en het opzetten van technologieplatformen in relevante thema's; het genereren van een 'open innovatie' omgeving voor nauwe samenwerking tussen de industrie en kennisinstellingen; het ondersteunen van de transitie naar hogere TRL niveaus en internationalisatie.

In 2019 werden 4 ICON-projecten opgestart binnen verschillende SIM programma's (MARES, SOPPOM, MADUROS en STREAM), waarvan één project binnen de transitiedomeinen Industrie 4.0 en Circulaire Economie. In 2019 werden 4 nieuwe ICON-projecten, één cSBO (in samenwerking met het Von Karman Instituut) en 1 COOCK-project goedgekeurd voor een steunbedrag van ca. 11 MEUR. Belangrijk voor de werking als speerpuntcluster is de samenwerking met het IBN Composieten, met het oog op de inkanteling van dit initiatief als Special Interest Group binnen SIM vanaf 2020. Na 2 jaar werking als speerpuntcluster, werd SIM tussentijds positief geëvalueerd met het oog op een verderzetting van de financiering in de periode 2020-2021.

1.4.6. VIL

VIL is sinds 2017 erkend als speerpuntcluster Logistiek en heeft als missie om Vlaanderen de Europese draaischijf in de wereldwijde supply chain te maken. In 2019 slaagde VIL er opnieuw in een stijging in het aantal leden op te tekenen met 622 leden waaronder overwegend kmo's. De VIL-leden worden aangespoord om actief deel te nemen aan innovatieve projecten als belangrijke trigger om logistieke innovaties in het bedrijfsleven te stimuleren en zo hun competitiviteit te verhogen.

In 2019 werd de verlenging voor de werking van VIL als speerpuntcluster goedgekeurd voor de periode 2020-2021. Eveneens in 2019 werd een nieuwe roadmap-oefening gedaan waaruit de 4 prioritaire thema's voor de komende periode werden bepaald als digitale transformatie, groene supply chains, hinterland connectie en last mile.

Naast 8 collectieve onderzoeksprojecten (COOCK) en 1 coöperatief ontwikkelingsproject heeft VIL in 2019 voor het eerst ingezet op twee ICON-projecten waarbij samengewerkt wordt tussen onderzoeksinstituten en bedrijven. Daarnaast is VIL ook trekkende speerpuntcluster van 2 goedgekeurde interspeerpuntclusterprojecten.

Naast projectwerking werd o.a. meegewerkt aan een VLAIO-studie rond Hyperloop en bouwde VIL verder aan de invulling van Log!Ville, het in opbouw zijnde logistiek demonstratiecentrum.

2. Innovatieve BedrijfsNetwerken

Innovatieve bedrijfsnetwerken zijn bedoeld voor kleinschalige clusterinitiatieven die tot doel hebben om binnen een kort tijdsbestek een dynamiek van samenwerking op gang te brengen tussen ondernemingen rond een specifiek thema, vaak in een nichemarkt. De focus ligt hierbij op zowel het uitbouwen en versterken van het ecosysteem als onderling doen samenwerken van de ondernemingen en andere actoren binnen de cluster.

2.1. Portfolio aan Innovatieve BedrijfsNetwerken

In 2016 en 2018 werd, respectievelijk bij een eerste en tweede oproep voor innovatieve bedrijfsnetwerken steun toegekend aan 14 en 6 initiatieven voor een totaalbedrag van 4,7 respectievelijk 1,5 miljoen euro. Dit brengt het totaal aantal door VLAIO gesteunde innovatieve bedrijfsnetwerken op 20.

Van deze 20 innovatieve bedrijfsnetwerken liepen er 10 af in 2019 en blijven er 10 doorlopen in 2020.

Tabel 20 Portfolio van gesteunde innovatieve bedrijfsnetwerken die afliepen in 2019

	Uitvoerende organisati(e)s
Power to Gas	Waterstofnet vzw
Aircargo Belgium	ACB vzw
B-HIVE	B-hive vzw
BIM	WTCB
Digitizing Manufacturing	Sirris
EUKA	EUKA vzw
Composieten	AGORIA
Smart Digital Farming	ILVO
Innovatieve Coatings	Sirris – Centexbel
Bouwindustrialisatie	WTCB – Wood.be

Tabel 21 Portfolio van gesteunde innovatieve bedrijfsnetwerken die doorlopen in 2020

	Uitvoerende organisati(e)s	Einddatum IBN-project
Offshore energie	Sirris – Ugent	29.02.2020
FLAG	FLAG	31.03.2020
Groen Licht Vlaanderen	GLV vzw	31.03.2020
Flanders Bike Valley	FBV vzw	31.03.2020
MAAS	ITS.be	30.06.2021
IoT4Society – Smart Cities Vlaanderen	DSP Valley- Citlylab	31.07.2021
Flanders.Health	Flanders.bio- DSP Valley - Medtech	31.08.2021
Smart Buildings in use	WTCB	31.10.2021
Space 4.0	VRI vzw	30.09.2021
IoTValuechain – The Beacon	Agoria	31.12.2021

2.2. Interclusterprojecten in de transitieprioriteiten

In het kader van de langetermijnstrategie VISIE2050 van de Vlaamse Regering werden in 2017 zeven transitieprioriteiten vastgelegd. Voor elk van deze transitieprioriteiten werd een transitie-manager aangeduid en een startnota goedgekeurd. De speerpuntclusters zijn via hun respectievelijke clusterpacten actief ingekoppeld met de transitieprioriteiten Circulaire economie, industrie 4.0 en Energie. Dit sluit aan bij de verwachting van het beleid dat de speerpuntclusters ook mede oplossingen ondersteunen voor belangrijke maatschappelijke uitdagingen.

In 2017 werd door VLAIO een specifieke oproep gedaan voor clusterprojecten in de transitieprioriteiten circulaire economie, industrie 4.0 en energie. Deze oproep, waarbij de speerpuntclusters in de lead waren en met betrokkenheid van de respectievelijke transitie-managers, resulteerde in 11 (industrie 4.0), 6 (circulaire economie) en 3 (energie) samenwerkingsprojecten voor een totaal steunbedrag van 10 miljoen euro.

Om de bijdrage van de speerpuntclusters aan de transitieprioriteiten te intensifiëren werd in 2018 een 2-jarige overheidsopdracht gegund aan IDEA Consult om de speerpuntclusters te ondersteunen bij de opzet en uitwerking van clusterprojecten in de transitiedomeinen (inclusief mobiliteit). De focus ligt hierbij op projecten waar meerdere speerpuntclusters bij betrokken zijn.

In 2019 werd in totaal 6,2 miljoen euro steun besteed aan interclusterprojecten.

2.3. Moonshot

Binnen het beleidsdomein EWI werd er op de begroting 2019 binnen de budgettaire opstap 20 miljoen EUR vrijgemaakt voor de financiering van Moonshot-projecten. Het gaat hierbij om projecten die een fundamenteel probleem oplossen dan wel een disruptieve, baanbrekende technologie voorstellende bovendien een potentieel groot effect hebben op het concurrentievermogen van onze economie. De speerpuntclusters werden uitgedaagd om samen met hun ondernemingen dergelijke Moonshotprojecten te definiëren die de werkingstermijn van de clusterprogramma's overstijgen.

Eind maart 2019 werd een Moonshot gelanceerd door de Vlaamse minister voor Economie en Innovatie om in te zetten op beloftevolle en baanbrekende technologische innovaties die een belangrijke bijdrage leveren aan een CO₂-arm Vlaanderen tegen 2050 en waarbij het mogelijk is met deze technologieën impactvolle doorbraken te realiseren. Gezien de cruciale rol die chemie en kunststoffen speelt in zowel de CO₂-emissies als in het vermijden ervan, krijgt de speerpuntcluster Catalisti een centrale regisseursfunctie in het Moonshot-programma.

In 2019 werd voor de eerste maal een aanvraagronde georganiseerd van projecten in Moonshot "Vlaanderen CO₂-neutraal". In totaal werden 12 Moonshot-projecten goedgekeurd (moonshotflanders.be) waarvan 9 in de vorm van Moonshot SBO's ("sprint" SBO's of 'versnellingsprojecten') met als doel om op korte termijn (18 maanden) een opbouw van kritische massa rond strategische onderzoeksthema's te realiseren. Eveneens worden 3 Later Stage Innovation projecten (LSI) gesteund die zich richten op een experimentele productdemonstratiefase voor toekomstige marktintroductie om innovatieve producten, processen en diensten te versnellen. In totaal werd voor 18,4 miljoen euro steun toegekend aan deze projecten.

Tabel 22 Portfolio aan Moonshot-projecten beslist in 2019

	Beslist in 2019	
	# projecten	steun (MEUR)
Moonshot SBO	9	12,4
Moonshot LSI	3	6,0
Totaal	12	18,4

Bron: VLAIO, ICAROS